

Haarlems addendum bij Regionale aanpak arbeidsmarkt Zuid-Kennemerland en IJmond 2020-2022

Inleiding

De arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond¹ kende tot maart van dit jaar nog een fikse krapte. Werkgelegenheid was er volop en de werkloosheid was historisch laag. Corona heeft hier in zeer korte tijd ingrijpende verandering in gebracht. In een paar weken tijd werd onze arbeidsmarktregio een van de zwaarst getroffen regio's van het land en ook onze aanpalende regio's zijn hard geraakt.

De afgelopen maanden heeft de gemeente al diverse maatregelen en acties in gang gezet om werkenden, werkzoekenden en zelfstandig ondernemers te ondersteunen bij werk en bij inkomen. De tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers (Tozo) wordt uitgevoerd en de eerste groepen Tozo-ers zijn benaderd met het aanbod om hen te begeleiden naar ander werk. Voor zelfstandig ondernemers die graag verder willen met hun onderneming, is een webinar georganiseerd over de mogelijkheden tot herziening van de businesscase en ondersteuning bij financieel beheer. Het Werkgeversservicepunt van Zuid-Kennemerland en IJmond heeft twee werkadviseurs aangesteld die zich richten op het begeleiden van jongeren van werk naar werk.

Bovengenoemde ingrijpende wijzigingen op de arbeidsmarkt en het belang om gerichte maatregelen en acties zoveel mogelijk in samenwerking met de arbeidsmarktregio uit te voeren, waren voor de gemeente Haarlem aanleiding om met zes andere gemeenten, het UWV, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijspartijen in de arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond² invulling te geven aan de regionale aanpak arbeidsmarkt 2020-2022. De kern van de regionale aanpak wordt gevormd door de regionale doe-agenda 2020-2022 met een palet van regionale en lokale acties die met elkaar bijdragen aan een duurzame en inclusieve arbeidsmarkt. De acties richten zich op vier pijlers, namelijk: van uitkering naar werk, van werk naar werk, van onderwijs naar werk en werkgelegenheid.

Aanvullend op de regionale aanpak zet de gemeente Haarlem daarom lokaal extra acties en maatregelen in op:

1. Het beperken van de instroom van werkzoekenden die anders een beroep moeten doen op een uitkering op grond van de Participatiewet
2. Het stimuleren van duurzame uitstroom uit de bijstand naar werk voor alle werkzoekenden die reeds een beroep doen op de bijstand waaronder mensen met een arbeidsbeperking.
3. Het voorkomen van schulden en armoede voor zelfstandig ondernemers of het bieden van ondersteuning daarbij
4. Het stimuleren en faciliteren van lokaal ondernemerschap om kansen te bieden voor scholieren, studenten en schoolverlaters en om werkgelegenheid te creëren
5. Intensieve verbinding met ondernemers in het kader van behoud van werkgelegenheid

Met deze acties, in aanvulling op de regionale doe-agenda, geeft de gemeente Haarlem tevens invulling aan de op 1 juli bijna raadsbreed aangenomen motie 'werk aan een sociaal plan' van de VVD, D66 en Hart voor Haarlem.

¹ De arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond omvat de gemeenten Haarlem en Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal, Velsen, Beverwijk en Heemskerk.

² De arbeidsmarktregio Zuid-Kennemerland en IJmond omvat de gemeenten Haarlem en Zandvoort, Heemstede en Bloemendaal, Velsen, Beverwijk en Heemskerk.

Financiering regionale doe agenda

De regionale acties uit de doe-agenda worden gefinancierd vanuit regionaal beschikbare bronnen zoals Perspectief op Werk en de vertaling van een deel van de landelijke corona-steunpakketten.

Financiering lokale doe agenda

Voor de financiering van de maatregelen die zich richten op het beperken van een beroep op de bijstand of bijzondere bijstand zelfstandigen, re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en schuldhulpverlening (1 tot en met 3) worden de reguliere participatiemiddelen ingezet maar in aanvulling daarop zijn extra middelen nodig. In 2020 is voldoende regulier participatiebudget budget beschikbaar aangevuld met circa 0,2 mio vrij beschikbare middelen voor de uitvoering van Tozo2. Hierover wordt de raad nader geïnformeerd bij de decemberrapportage. Voor 2021 is extra budget nodig om de Haarlemse ambities op het gebied van begeleiding en behoud van werk en werkgelegenheid, te kunnen realiseren. Naar verwachting ontstaat in 2020 een positief saldo van 1,0 mio op de BUIG-middelen (inkomensbudgetten op de bijstand). Het definitieve positieve saldo is eind 2020 bekend. De inzet van het college is dit bedrag te bestemmen voor de uitvoering van de lokale doe agenda arbeidsmarkt. De financiële kaders hiervoor kunnen in de kadernota 2021 door de raad worden vastgesteld.

In aanvulling daarop kan gebruik gemaakt worden de landelijke middelen uit het steunpakket corona. De vier bouwsteunen voor het landelijke steunpakket zijn: intensieve ondersteuning en begeleiding naar nieuw werk, scholing en ontwikkeling voor behoud van werk, bestrijding van jeugdwerkloosheid en aanpak van armoede en schulden. De regionale en lokale doe agenda sluiten aan bij de thema's van het steunpakket. De exacte bedragen voor de gemeente Haarlem zijn nog niet bekend maar doorgaans gaat het om ongeveer 1% van het totale bedrag. Op hoofdlijnen is de inschatting van de extra middelen voor Haarlem dan als volgt.

Schatting Extra middelen in 2020 en 2021 ³	Haarlem 2020	Haarlem 2021
Extra (re-integratie)budgetten bijstand €50 miljoen		€ 450.000
Aansluiten op de behoeften van zelfstandigen € 7,5 miljoen	€ 10.000	€ 60.000
Extra middelen mensen met een arbeidsbeperking € 23 miljoen	€ 20.000	€ 190.000
Vroegtijdige schuldenaanpak € 101 miljoen	€ 20.000	€ 70.000
TOTAAL	€ 50.000	€ 770.000

De maatregelen gericht op werkgelegenheid en ondernemerschap (4 en 5) worden opgenomen in het economisch jaarplan 2021 en/of zijn lokale uitwerking van de Regionale doe-agenda.

Ad 1 Zo vroeg mogelijk ondersteunen en begeleiden naar betaald werk van werkzoekenden

Haarlem maakt voor haar aanpak van uitkering naar werk onderscheid in direct bemiddelbare werkzoekenden en werkzoekenden met een overbrugbare afstand tot de arbeidsmarkt⁴.

Voor de eerste groep werkt zij samen met uitzendbureaus. De tweede groep vraagt meer begeleiding en inspanning. Hiervoor zijn afspraken gemaakt met re-integratiepartner Pasmatch en met private re-integratiepartners voor specifieke doelgroepen zoals statushouders.

Tot maart 2020 was de groep werkzoekenden die direct bemiddelbaar was naar werk heel klein. De meeste mensen uit deze groep vonden door de economische gunstige omstandigheden op eigen

³ Bronnen: Kamerbrief Uitwerking aanvullend sociaal pakket, 23 september 2020

⁴ Daarnaast is er ook de groep mensen met een onoverbrugbare afstand naar werk die is aangewezen op participatie

kracht betaald werk en deden geen aanspraak op de bijstand. Door de coronacrisis zien we een toename van direct bemiddelbare werkzoekenden.

Onderdeel van de regionale aanpak is het beperken van de werkloosheidsduur van werkzoekenden door de coronacrisis. Hierbij wordt gebruik gemaakt van (nog te vormen) regionale mobiliteitsteams. Momenteel (eind derde kwartaal 2020) is het nog moeilijk te voorspellen hoeveel mensen het komende jaar daadwerkelijk hun baan verliezen. De landelijke steunmaatregelen (NOW en Tozo 3) zorgen hierin voor een vertragend effect. Verwachting is dat instroom in de WW merkbaar wordt in het eerste kwartaal van 2021. Een groot deel van de toekomstige groep kan in de eerste periode nog aanspraak maken op een WW-uitkering, waarmee het zwaartepunt in eerste instantie ligt bij matching door het UWV/regionale mobiliteitsteams.

De huidige groep werkzoekenden door de coronacrisis bestaat echter voornamelijk uit jongeren en flexwerkers met kortdurende WW-rechten. Voor een deel van hen komt het eind van de WW-periode in zicht en neemt het aantal aanvragen voor bijstand toe. Regionaal zijn voor deze groep reeds extra maatregelen ingezet met uitbreiding van het WSP met 2 fte voor snelle matching van jongeren naar ander werk.

Aanvullend zet Haarlem met ingang van het derde kwartaal 2020 in op:

Wat	Actie	Financiering
Beperken instroom werkzoekenden in de bijstand	Intensivering complementaire dienstverlening: drie maanden voor afloop van de WW-uitkering worden werkzoekenden actief benaderd door de re-integratiepartners met een aanbod voor begeleiding naar betaald werk	Financiering vanuit reguliere participatiebudget met aanvullende middelen vanuit het Rijk
Intensivering matching direct bemiddelbare kandidaten van bijstand naar werk	Uitbreiding van de contractafspraken met uitzendbureaus	Regulier participatiebudget

Kleine zelfstandigen die momenteel gebruik maken van de Tozo-regeling vormen een bijzondere groep. Zij hebben geen of zeer kortdurende WW-rechten en worden bij verlies van werk mogelijk afhankelijk van bijzondere bijstand. Van de Tozo-middelen van 2020 is € 215.000 vrijgemaakt om te besteden aan re-integratie, ondersteuning en voorlichting voor deze groep. Een nadere toelichting hierop volgt bij de december-rapportage.

De gemeente Haarlem zet met ingang van het derde kwartaal 2020 in op preventie door:

Wat	Actie	Financiering
Ondersteuning kleine zelfstandigen die hun onderneming niet willen voortzetten en op zoek gaan naar betaald werk	Pilot voor kleine zelfstandigen die Tozo 2 hebben aangevraagd met aanbod persoonlijk gesprek, begeleiding naar werk, loopbaanadvies en omscholing en advies bij schulden (pilot voor 200 zelfstandigen)	Financiering uit Tozo-middelen 2020
Idem	Uitbreiding pilot in het najaar van 2020 met vervolg in 2021 voor alle Tozo-klanten (ruim 1600) .	Inzet middelen positief saldo BUIG 2020 en aanvullende middelen vanuit het Rijk
Ondersteuning van kleine zelfstandigen die hun onderneming willen voortzetten in samenwerking met andere gemeenten Zuid-Kennemerland	Proef met online event najaar 2020 met partners in de stad, gericht op informeren, adviseren en perspectief bieden.	Financiering uit Tozo-middelen 2020 aangevuld met bijdrage gemeenten Heemstede en Bloemendaal

Ad 2 Intensivering inzet voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Mensen die door ziekte of een handicap een afstand hebben tot de arbeidsmarkt worden door de huidige ontwikkelingen nog kwetsbaarder dan voorheen, mede door de krimp van het aantal banen en een nieuwe aanwas van werkzoekenden. Dit vraagt om niet aflatende inspanning op het gebied van de garantiebanen. Om te voorkomen dat zij (wederom) achterblijven, worden structurele regionale acties ingezet.

Voor deze groep zet de gemeente Haarlem aanvullend in op intensivering van bestaande re-integratie afspraken:

Wat	Actie	Financiering
Stimuleren van duurzame uitstroom uit de bijstand	Herijking afspraken re-integratie aanpak Pasmatch. Pasmatch intensiveert de afspraken met innovatieve partnerprojecten in de stad om meer ruimte te creëren voor nieuwe instroom van werkzoekenden op re-integratieplekken.	Vanuit reguliere Participatiebudget 2021 aangevuld met extra landelijke middelen garantiebanen
	Intensiever gebruik van innovatieve partnerprojecten in de stad o.a. in de zorg en sport voor werkzoekenden met grote afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking	Vanuit reguliere Participatiebudget 2021 aangevuld met extra landelijke middelen garantiebanen
Leerwerktrajecten met baangarantie (2021)	De gemeente Haarlem heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in het project Banen in het Groen: tijdelijke basisbanen met loonkostensubsidie als opstap naar betaald werk voor werkzoekenden met grote afstand tot de arbeidsmarkt. Werkgevers in de regio hebben belangstelling getoond zodat dit project een vervolg kan krijgen. Het doel is 10 tot 15 banen te creëren voor bovengenoemde doelgroep.	Inzet middelen positief saldo BUIG 2020 aangevuld met extra landelijke middelen NB. Loonkostensubsidie bedraagt per plaatsing € 20.000-besparing op de uitkering van € 14.000= € 6.000 uiteindelijke kosten per plaatsing
	Inzetten hogere SROI-waardering bij baangarantie voor 28 uur voor lokale/regionale kandidaten	Betreft herwaardering SROI-waarde. Gaat niet gepaard met fysieke geldstroom

Ad 3 Het voorkomen van schulden en armoede

Corona trekt onder andere een zware wissel op het inkomen van zelfstandig ondernemers. Ondanks de opeenvolgende Tozo-regelingen hebben velen hebben te maken (gehad) met een drastische terugval in inkomsten terwijl zakelijk en privé vaste lasten doorlopen. Buffers zijn er niet altijd of blijken ontoereikend. Geldzorgen en oplopende schulden zijn het gevolg.

Het gaat hierbij om een relatief nieuwe groep. Er is al een toename zichtbaar van schuldenproblematiek onder zzp'ers, maar ook kleine MKB-ondernemers melden zich met financiële problemen. De verwachting is dat, ondanks inspanningen om deze groep tijdig te bereiken (zie ad 1) deze ontwikkeling zich voortzet.

De komende periode maakt de gemeente Haarlem nadere afspraken met de organisatie Over Rood, een organisatie van vrijwilligers. Over Rood helpt ondernemers hun zakelijke schuldendossier op orde te brengen, ondersteunt waar mogelijk en geeft advies over de levensvatbaarheid. Ook begeleiden de vrijwilligers van Over Rood naar de aanvraag BBZ en helpen ook daarna eventueel nog verder.

Ad 4. Lokale verbindingen tussen onderwijs en bedrijfsleven

De coronacrisis dreigt grote impact te hebben voor leerlingen, studenten en schoolverlaters. Zo komen stageplaatsen onder druk door de grote uitdagingen waar ondernemers voor staan.

De inspanningen om de aansluiting tussen arbeidsmarkt en onderwijs structureel te versterken, heeft een regionaal karakter en krijgt onder andere vorm via het RMC-netwerk.

Daarnaast werkt de gemeente Haarlem vanuit haar Economische Visie Haarlem vanuit de doelstelling *Talent behouden, ontwikkelen en aantrekken* concreet aan versterking van een goede verbinding met het onderwijs. Deze acties zijn nader uitgewerkt in het Economisch jaarplan 2021.

Wat	Actie
Stimuleren stage-, werk- en leertrajecten en (innovatief) onderwijs bij bedrijven op locatie.	Bedrijvensafari Schalkwijker jeugd.
	Dag van de Ondernemer.
Ondersteunen Haarlem University of Applied Sciences in de Koepel bij aansluiting Haarlems bedrijfsleven.	Universiteit voorzien van relevante introducties bij Haarlemse bedrijven.
Ondersteunen digitalisering van het MKB.	Faciliteren samenwerking met MKB Digital Workspace t.b.v. trainingen, expert sessies en digitale sprints voor het MKB (2-50 werknemers).
	Faciliteren samenwerking met NOVA-college en winkeliers/winkelgebieden bij het opzetten van webshops, gelinkt aan haarlemsewinkels.nl
	Faciliteren samenwerking gemeente, ondernemers en Nova college bij het ontwikkelen van een cross-over opleiding E-Commerce, o.a. verbinden netwerken.

Ad 5. Een intensieve verbinding met ondernemers

Voldoende passende werkgelegenheid is de belangrijkste voorwaarde voor een duurzame, goed ingerichte arbeidsmarkt. De Economische Visie Haarlem is voor een belangrijk deel opgebouwd rondom dit thema. Ondanks de coronacrisis zijn deze doelstellingen niet veranderd en draagt de verdere uitrol hiervan bij aan voldoende werkgelegenheid in Haarlem. De acties per doelstelling binnen de Economische Visie Haarlem worden nader uitgewerkt in het Economisch Jaarplan 2021.

Op een belangrijk punt vraagt de actuele situatie echter om specifieke aanscherping en dat is op *behoud van werkgelegenheid*. Voor de coronacrisis stond werkgelegenheid onder druk door de transformatie naar wonen. Om die reden is de doelstelling geformuleerd te werken aan behoud van 0,43 baan per inwoner. Nog steeds is deze 0,43 baan het uitgangspunt, maar vraagt wel om extra inspanning in tijden van Corona.

Vroegtijdig meedenken met individuele ondernemers in moeilijkheden voorkomt of beperkt werkloosheid en draagt bij aan continuïteit van ondernemingen. Met een goed en actueel beeld van de behoeften van ondernemers kunnen continuïteitsvraagstukken tijdig worden ondervangen. Terugkerende vraagstukken zijn een onderlegger voor structurele verbetering van het ondernemersklimaat. Daarnaast bieden uitkomsten gerichte handvatten voor investeringen in het kader van MRA-invest. Door lokale ervaringen periodiek regionaal te delen ontstaat een lerende omgeving, waarmee oplossingen voor bredere vraagstukken kunnen worden ontwikkeld.

De komende jaren is een persoonlijke verbinding met grote én kleine ondernemers daarom belangrijker dan ooit. Dit vraagt om een gezamenlijke benadering vanuit relevante ondernemersplatforms, het WSP en het gemeentelijk accountmanagement. VNO-NCW, MKB Haarlem en de Industriekring Haarlem hebben reeds uitgesproken zich hier gezamenlijk voor te willen inspannen. Hiermee wordt deze handschoen deels regionaal, deels lokaal opgepakt.

BIJLAGE: Lokale doe-agenda arbeidsmarkt

	THEMA'S PER PIJLER	VOOR WIE	LOKAAL	ACTIE	STATUS	TREKKER(S)	FINANCIERING
	UITKERING NAAR WERK						
	Daling werkloosheid	Goed-bemiddelbare werkzoekenden die door corona zonder werk zijn gekomen	HAARLEM/ZANDVOORT	Intensivering aanpak direct bemiddelbaren: uitbreiding aantal trajecten begeleiding naar betaald werk via Agros voor direct bemiddelbare kandidaten (reeds afgesproken voor € 40.000 extra)	loopt	W&I Haarlem/Zandvoort	Re-integratiebudget en Corona-herstelfonds Zandvoort
			HAARLEM/ZANDVOORT	Intensivering complementaire dienstverlening UWV en gemeente	lokaal nader uit te werken	W&I Haarlem/Zandvoort	Re-integratiebudget
			HAARLEM/ZANDVOORT	Tijdelijke basisbanen met loonkostensubsidie als opstap naar betaald werk voor werkzoekenden met grote afstand tot de arbeidsmarkt.	lokaal nader uit te werken	W&I Haarlem/Zandvoort	Re-integratiebudget
			HEEMSTEDEN/BLOEMENDAAL	Onderzoek naar intensivering aanpak (waarschijnlijk mogelijk binnen reguliere dienstverlening)	loopt	IASZ Heemstede/Bloemendaal	Re-integratiebudget

		HEEMSTEDE/ BLOEMENDAAL	Herijking van afspraken met uitzendorganisaties en/of publieke en private re-integratiepartners	lokaal nader uit te werken	IASZ Heemstede/ Bloemendaal	Re- integratiebud get
		HAARLEM/ZANDV OORT/HEEMSTED E/ BLOEMENDAAL	Onderzoeken mogelijkheden vrijmaken van aanvullende financiering voor bij- en omscholingsmogelijkheden naar beroepen in vitale sectoren: scholingsvouchers	lokaal nader uit te werken	W&I Haarlem/Zan dvoorten IASZ Heemstede/ Bloemendaal	nader te bepalen
Gelijke kansen voor werkzoekenden	Werkzoekenden met een bijstandsuitkering en een (overbrugbare) afstand tot de arbeidsmarkt	HAARLEM/ZANDV OORT/HEEMSTED E/ BLOEMENDAAL	Lokale herijking re-integratie aanpak in verband met toestroom nieuwe groepen	lokaal nader uit te werken	W&I Haarlem/Zan dvoorten IASZ Heemstede/ Bloemendaal	lokaal nader te bepalen
Behoud voor mensen met een garantiebaan of WSW-indicatie	Werkzoekenden uit doelgroepregister of WSW indicatie					
ONDERWIJS NAAR WERK						

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt voor scholieren, studenten en (vroegtijdig) schoolverlaters	Scholieren en schoolverlaters	HAARLEM	Samenwerking gemeente, ondernemers en NOVA bij het ontwikkelen van een Cross-over opleiding E-Commerce van het Novacollege	loopt	EZ	nader te bepalen
			Ondersteunen Haarlem University of Applied Sciences in Koepel bij aansluiting Haarlems bedrijfsleven	loopt	EZ	nader te bepalen
			Samenwerking NOVA-college en winkeliers/winkelgebieden bij het opzetten van web-shops.	loopt	EZ	nader te bepalen
			Bedrijvensafari Schalkwijker jeugd in de Waarderpolder	loopt	EZ	nader te bepalen
Om- en bijscholing ter versterking van positie op de arbeidsmarkt	Werkenden en werkzoekenden					
WERK NAAR WERK						
Preventie: voorkomen van werkloosheid	Werkenden voor werknemers en zzp'ers	HAARLEM/ZANDV OORT	Pilot persoonlijke benadering zzp'ers met Tozo2-uitkering	loopt	W&I Haarlem/Zan dvoort	BUIG en Tozo-budget
		HAARLEM	Lokale benadering en aanpak samen met werkgevers vanuit convenant Waarderpolder	nader uit te werken	Gemeente Haarlem, EZ	nader te bepalen
WERKGELEGENHEID						

Beter benutten of ontsluiten van bestaande werkgelegenheid	Ondernemers in tekortsectoren, sociaal ondernemers	LOKALE KEUZE, REGIONAAL MOGELIJK	Beter benutten van innovatieve partnerprojecten in de stad o.a. in de zorg en sport	lokaal nader uit te werken	lokaal nader te bepalen	lokaal nader te bepalen
Creëren van nieuwe werkgelegenheid	Ondernemers					